

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria CHIȘINĂU
(sediul Centru)
mun. Chișinău,
str. Ștefan cel Mare 162
tel. 022-27-74 -38

Высший Совет Магистратуры
Суд Кишинэу
(Офис Центру)
мун. Кишинэу, ул.
Ștefan cel Mare 162
tel. 022-27-74 -38

06.12.2017

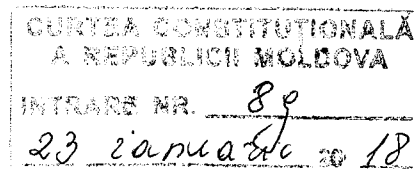
Curtea Constituțională
mun. Chișinău,
Mun. Chișinău str. Lăpușneanu 28

Judecătoria Chișinău (sediul Centru) expediază în adresa D-voastră dosarul civil nr. 3-1203/17, depusă de către înaintate în ordinea contenciosului administrativ de către Botnariuc Ion împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, privind anularea deciziei pentru examinarea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate din 06.11.17 .

Anexă: dosarul nr. . 3-1203/17 pe 48 file

Judecătorul Judecătoriei
Chișinău (sediul Centru)

Badan-Melnic Eleonora

Dosarul nr. 3-1203/15

ÎNCHEIERE

6 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Centru

În componența

Președintelui ședinței, judecătorul
grefier

Badan-Melnic Eleonora
Vladislav Pruteanu

examinând în ședință publică demersul reprezentantului reclamantului, avocatul stagiar Mustăță Eugeniu, de ridicare a excepției de neconstituționalitate în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Botnariuc Ion împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ, -

a c o n s t a t a t :

La 18 august 2017 Botnariuc Ion, prin intermediul avocatului stagiar Mustăță Eugeniu a înaintat cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, prin care a solicitat anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale a sectorului Râșcani nr. 3202 din 26 iunie 2017 prin care Botnariuc Ion a fost refuzat în stabilirea pensiei anticipate pentru limită de vârstă; anularea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova nr. B-1 19/17 din 24 iulie 2017; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova de a stabili, calcula și achita lui Botnariuc Ion pensia anticipată pentru limită de vârstă; încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova în beneficiul lui Botnariuc Ion a cheltuielilor de judecată suportate.

Cererea de chemare în judecată a fost repartizată judecătorului Badan-Melnic Eleonora la 21 august 2017 prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

La 1 noiembrie 2017, reprezentantului reclamantului, avocatul stagiar Mustăță Eugeniu, a depus cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate privind verificarea corespunderii prevederilor art.15¹ alin. (2) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii cu prevederile art. 8, 16, 46, 47 ale Constituției Republicii Moldova.

În motivarea cererii menționează că în acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Botnariuc Ion împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ, pârâtul își întemeiază refuzul în baza art. 15 alin. (2) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, care în viziunea reclamantului sunt contrare prevederilor art. 8, 16, 46, 47 ale Constituției Republicii Moldova.

Dat fiind faptul că controlul constituționalității actului normativ ce urmează a fi aplicat este de competența Curții Constituționale, formulăm prezenta cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate, care potrivit art. 260 alin. (1) lit. e) al Codului de procedură civilă obligă instanța judecătorească de a suspenda procesul și să formuleze o sesizare în adresa Curții Constituționale.

Reprezentantul reclamantului, avocatul stagiar Mustață Eugeniu, în ședința de judecată, a solicitat admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate. Acesta a indicat că problema abordată ține de competența Curții Constituționale.

Analizând solicitarea formulată de către reclamant privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța o admite, din considerentele arătate *infra*.

Potrivit art. 12¹ alin. (1) Cod de procedură civilă, *dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.*

Conform art. 12¹ alin. (2) Cod de procedură civilă, *din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.*

În acest context, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, a relevat următoarele: 82. Judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Din conținutul solicitării de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta vizează următoarele norme în părțile evidențiate *infra*:

- art. 15¹ alin. (2) Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii:

La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vîrstă

nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art. 5 alin. (2) și art. 50 alin. (1) lit. d) și e);

- art. 5 alin. (2) *Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii:* (2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sînt:

a¹) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993;

- art. 50 alin. (1) lit. d) și e) *Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii:* în afară de perioadele specificate la art. 5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități pînă la 1 ianuarie 1999- îngrijirea unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vîrsta de 16 ani sau a unei persoane care a depășit vîrsta de 75 de ani; studiul în instituțiile de învățămînt superior de zi.

Totodată, instanța constată că reclamantul consideră că normele date contravin art. 8, 16, 46, 47 ale Constituției Republicii Moldova.

În acest context, instanța menționează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

Astfel, sub aspectul verificării îndeplinirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, instanța menționează că normele vizate de către reclamant constituie obiect al controlului de constituționalitate.

De asemenea, ridicarea excepției de neconstituționalitatea a fost solicitată de către reclamant, iar normele vizate nu au mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

Din aceste considerente, ținând cont că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecării, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, instanța admite solicitarea reprezentantului reclamantului și ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor enunțate, dispunând totodată și în sensul suspendării procesului civil în prezenta cauză.

În conformitate cu art. 12¹, art. 269-270 Cod de procedură civilă, instanța de judecată

h o t ă r ă ș t e:

Se admite cererea reclamantului de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a următoarele norme în părțile evidențiate *infra*: art. 15¹ alin. (2) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii:

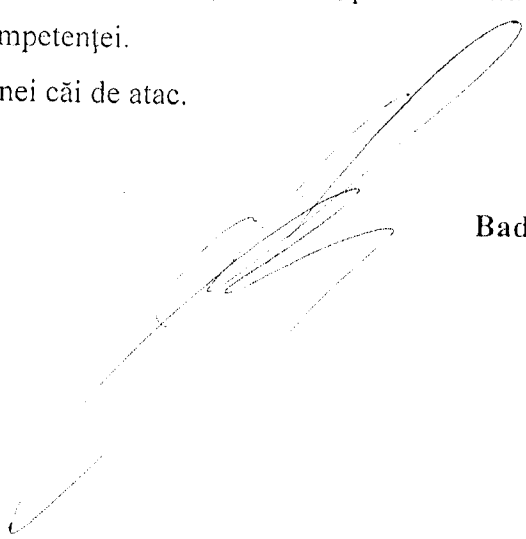
La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vîrstă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art. 5 alin. (2) și art. 50 alin. (1) lit. d) și e).

Se suspendă procesul intentat la cererea de chemare în judecată depusă de către Botnariuc Ion împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ.

Se remite Curții Supreme de Justiție prezenta încheiere, copia cererii de chemare în judecată și copia cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, pentru a fi transmisă spre examinare Curții Constituționale conform competenței.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

**Președintele ședinței,
judecător**

Badan-Melnic Eleonora

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28, Chișinău MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. BOTNARIUC ION
nume prenume
2. ȘEF AL DIRECȚIEI ÎNCASARE ȘI TRANSPORT AL DEPARTAMENTULUI
SECURITATE, DIRECTOR AL DEPARTAMENTULUI RESURSE UMANE AL
BC „Moldindcombank” SA
funcția
3. REPUBLICA MOLDOVA, ORAȘUL CHIȘINĂU, STRADA ALBIȘOARA.
NR:78/2, AP.61
adresa
4. (+373) 069114503
tel.
5. MUSTEAȚĂ EUGENIU
numele prenumele (reprezentantului)
6. AVOCAT STAGIAR
ocupația reprezentantului
7. REPUBLICA MOLDOVA, ORAȘUL CHIȘINĂU, STRADA 31 AUGUST 1989,
NR. 62, OF.2.
adresa reprezentantului
8. (+373) 068888006

II – OBIECTUL SESIZĂRII

9. Prezenta sesizare are drept obiect de examinare normele de drept incluse în art.15¹ alin.(2) Legii nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.
10. Potrivit art.15¹ alin.(2) al Legii nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, la calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vârstă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art. 5 alin. (2) și art. 50 alin. (1) lit. d) și e).
11. Considerăm că prevederile art.15¹ alin.(2) Legii nr.156 din 14.10.1998 sunt neconstituționale în partea în care nu se includ în stagiul de cotizare perioadele indicate în art. 5 alin. (2) lit. a¹) al Legii nr.156 din 14.10.1998, adică:
 - perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.
12. Autorul sesizării, Botnariuc Ion este lipsit de dreptul de a beneficia de pensie anticipată, așa cu prevede art.15¹ alin.(1) al Legii nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, unde se statuează că asiguratul care a realizat stagiul complet de cotizare prevăzut la art. 42 alin. (1), adică 33 ani (valabil la data depunerii cererii), poate solicita stabilirea anticipată a pensiei pentru limită de vârstă cu cel mult trei ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și femei.
13. Deși Botnariuc Ion, conform carnetului de muncă, este angajat în câmpul muncii încă din 01 septembrie 1972 și activează până în prezent, Casa Națională de Asigurări Sociale consideră că acesta nu poate beneficia de pensie anticipată, întemeindu-și poziția în baza art.15¹ alin.(2) Legii nr.156 din 14.10.1998, precum că, perioada 27 ianuarie 1978 – 07 octombrie 1994, din cadrul organelor afacerilor interne ale RM, nu constituie perioadă contributivă, în pofida faptului că, potrivit art.5 alin.(2) lit.a) și a¹) al Legii nr.156 din 14.10.1998, perioada litigioasă este asimilată stagiului de cotizare.
14. Prin urmare, perioada de activitate în funcție de polițist sau desfășurării serviciului militar prin contract, nu dă dreptul la stabilirea pensiei anticipate în raport cu alte servicii sau posturi, fie ele civile sau cu statut de funcționar public, fiind astfel diferențiate, iar persoanele ce au deținut respectivele funcții cu status special sunt dezavantajate.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

15. Prin cererea de chemare în judecată, înaintată de Botnariuc Ion împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, acesta a solicitat, printre altele:
 - A anula Decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale a sect. Rîșcani nr. 3202 din 26.06.2017, prin care Botnariuc Ion a fost refuzat în stabilirea pensiei anticipate pentru limita de vârstă;
 - A anula refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale cu nr.B-1191/17 din 24.07.2017, de a anula Decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale a sect. Rîșcani nr. 3202 din 26.06.2017 și a-i stabili lui Botnariuc Ion pensia anticipată pentru limita de vârstă;
 - A obliga Casa Națională de Asigurări Sociale de a stabili, calcula și achita lui Botnariuc Ion pensia anticipată pentru limita de vârstă.
16. Botnariuc Ion și-a întemeiat cerere în fapt precum că s-a adresat cu o cerere în adresa Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Rîșcani privind stabilirea pensiei anticipate, dar a fost refuzat, fiind nevoit astfel să se adreseze către Casa Națională de Asigurări

Sociale, care la fel a refuzat cererea, acesta adresându-se ca urmare în instanța de judecată.

17. Totodată, a indicat Botnariuc Ion că activează în câmpul muncii din 01 septembrie 1972 și până în prezent, iar în drept a făcut trimitere la prevederile art.15¹ alin.(1) al Legii nr.156 din 14.10.1998.
18. În cadrul ședinței de judecată, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin referința sa a solicitat respingerea cererii în temeiul art.15¹ alin.(2) Legii nr.156 din 14.10.1998.
19. Dat fiind faptul că, în art.15¹ alin.(2) lit.a) și a¹) al Legii nr.156 din 14.10.1998, este indicat că perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus și perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, nu se include în stagiul de cotizare, instanța de judecată murează să aplice această normă.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

I. CADRUL NORMATIV PERTINENT

20. Chiar dacă dreptul la pensie, nu este un drept de sine stătător, consacrat și apărât ca atare de Constituția RM și CEDO, **grație caracterului patrimonial al prestațiilor sociale**, a fost asimilat de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în anumite condiții, unui drept de proprietate (proces denumit "socializare a noțiunii de bunuri"), iar, în consecință, protecția dreptului la pensie oferită de art. 47 din Constituție, este "condimentată" cu protecția oferită de art. 46 din Constituție și art. 1 al Protocolului 1 al CEDO.
21. Mai mult ca atât, putem vorbi despre un "grad dublu" de protecție a dreptului la pensie, atât din perspectiva dreptului fundamental consfințit în art. 47 din Constituția Republicii Moldova, art. 22 din Declarația Universală a Drepturilor Omului; art.12 din Carta Socială Europeană Revizuită; art.9 din Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, cât și din perspectiva dreptului de proprietate garantat prin dispozițiile art.46 din Constituție și art.1 Protocolul 1 al CEDO.
22. În cauza *Dacia SRL c. Moldovei* Curtea a menționat că o lipsire de proprietate poate fi justificată dacă se dovedește că aceasta este, *inter alia*, „în interes public” și „în condițiile prevăzute de lege”. Mai mult, orice ingerință în dreptul de proprietate trebuie, de asemenea, să corespundă cerinței de proporționalitate.
23. Statul trebuie să dispună de motive întemeiate pentru a pune în funcțiune orice ingerință privind dreptul la proprietate, aceasta urmând a fi nu doar legală și urmărind un scop legitim de protecție a interesului general, dar și necesară în vederea atingerii aceluși scop și în același timp rezonabilă și proporțională, adică cel mai bine plasată să asigure un echilibru just între interesele general și individual implicate la caz.
24. Nu este suficient ca o măsură privativă de proprietate să urmărească un obiectiv legitim "de utilitate publică"; trebuie să existe un raport rezonabil, de proporționalitate între mijloacele utilizate în scopul vizat, un "just echilibru" între exigențele interesului general și imperativele drepturilor fundamentale ale individului, echilibru rupt dacă persoana în cauză a suportat "o sarcină specială și exorbitantă"(cauza *Sporrong și Lonroth c. Suediei* 23.09.1982)¹.

¹ *Marile hotărâri ale Curții Europene ale Drepturilor Omului*. Sudre F., Marguenaud J.-P., Andriansimbazovina. București: Rosetti Educational, 2011, p. 566.

1. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994, M.O. nr. 1 din 12.08.1994.

Articolul 4

”Drepturile și libertățile omului”

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

”Constituția, Lege Supremă”

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

”Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale”

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16

”Egalitatea”

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 46

„Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia”

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 47

„Dreptul la asistență și protecție socială”

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 58

„Contribuții financiare”

- (1) Cetățenii au obligația sa contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.
- (2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.
- (3) Orice alte prestații sînt interzise, în afara celor stabilite prin lege.

2. Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, publicată la 12.03.2004 în Monitorul Oficial Nr. 42-44, art. nr.247, data intrării în vigoare: 01.01.1999.

Articolul 1.

„Obiectul și scopul legii”

- (1) Prezenta lege stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii, precum și interacțiunea acestuia cu sistemul public de asigurări sociale și cu alte mecanisme statale de protecție socială a populației.
- (2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.

Articolul 2.

„Dreptul la pensie”

- (1) Dreptul la pensie îl are persoana domiciliată în Republica Moldova care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege.
- (2) Dreptul la pensie este imprescriptibil.
- (3) Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

Articolul 3.

„Acordurile privind asigurările sociale încheiate între Republica Moldova și alte state”

În cazul în care acordurile (convențiile) privind asigurările sociale, inclusiv asigurarea cu pensii, la care Republica Moldova este parte, cuprind alte reglementări decît cele din prezenta lege, se aplică normele stabilite prin aceste acorduri (convenții).

Articolul 4.

„Sursele pentru plata pensiilor”

- (1) Pensiile stabilite în conformitate cu prezenta lege se plătesc din fondul de pensii.
- (2) Veniturile fondului de pensii provin din:
 - a) contribuțiile de asigurări sociale de stat;
 - c) transferurile de la bugetul de stat;
 - d) alte venituri.

Articolul 5.

„Stagiul de cotizare”

- (2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sînt:
 - a¹) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993;

Articolul 9

„Categoriile de pensii”

- În sistemul public, se acordă următoarele categorii de pensii:
- e) pensie anticipată pentru limită de vîrstă.

Articolul 15¹.

„Pensia anticipată pentru limită de vîrstă”

(1) Asiguratul care a realizat stagiul complet de cotizare prevăzut la art. 42 alin. (1) poate solicita stabilirea anticipată a pensiei pentru limită de vîrstă cu cel mult trei ani înainte împlinirii vârstei standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și femei.

(2) La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vîrstă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art. 5 alin. (2) și art. 50 alin. (1) lit. d) și e).

(3) Cuantumul pensiei anticipate se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vîrstă.

(4) La data îndeplinirii cumulative a condițiilor pentru acordarea pensiilor pentru limită de vîrstă prevăzute la art. 15 alin. (1) se acordă, la cerere, pensie pentru limită de vîrstă prin adăugarea perioadelor necontributive asimilate și a celor contributive.

3. Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale, publicată la 06.01.2000 în Monitorul Oficial nr. 1-4, art.2, data intrării în vigoare: 01.07.2000.

Articolul 1

„Noțiuni”

”asigurat – persoană fizică aptă pentru muncă, cu domiciliul sau reședința în Republica Moldova, avînd obligația de a plăti contribuții de asigurări sociale în vederea beneficierii de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege.”

Articolul 2.

„Garantarea și exercitarea dreptului la asigurări sociale”

Dreptul la asigurări sociale este garantat de stat și se exercită, în condițiile legii, prin sistemul public de asigurări sociale.

Articolul 3.

„Principiile organizării și funcționării sistemului public de asigurări sociale”

Sistemul public de asigurări sociale (denumit în continuare sistem public) se organizează și funcționează avînd ca principii de bază:

a) principiul unicității, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul public bazat pe aceleași norme de drept;

b) principiul egalității, care asigură tuturor participanților la sistemul public - contribuabili și beneficiari - un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

c) principiul solidarității sociale, inter și intragenerații, conform căruia participanții la sistemul public își asumă conștient și reciproc obligații și beneficiază de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;

d) principiul obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public;

drepturile de asigurări sociale se exercită corelativ îndeplinirii obligațiilor;

e) principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public; drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite;

f) principiul repartiției, potrivit căruia fondurile de asigurări sociale realizate se redistribuie pentru plata obligațiilor ce revin sistemului public, conform legii;

g) principiul autonomiei, potrivit căruia sistemul public se administrează de sine stătător, pe baza legii;

- h) principiul imprescriptibilității, potrivit căruia dreptul la pensie nu se prescrie;
i) principiul incesibilității, potrivit căruia dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

Articolul 4.

„Persoanele asigurate obligatoriu”

În sistemul public, sânt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

- 1) persoana care desfășoară activitate pe bază de contract individual de muncă;
- 1¹) militarii care îndeplinesc serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului și Centrului Național Anticorupție;

Articolul 20.

”Calculul și plata contribuției de asigurări sociale”

- (1) Calculul și plata contribuției de asigurări sociale datorate de asigurații angajați cu contract individual de muncă și de angajatorul acestora se fac lunar de către angajator.
- (2) Plata contribuției de asigurări sociale datorate de asigurații prevăzuți la art.4 pct.3) și 4), precum și de cei care încheie contract de asigurare, se face lunar de către aceștia, pe baza calculului efectuat și comunicat de structurile teritoriale ale Casei Naționale la care sânt asigurați.
- (3) Plata contribuției de asigurări sociale în cazul asiguraților aflați în situațiile prevăzute la art.4 pct.4) și art.6 se poate face și la intervale mai mari de o lună, fără a depăși 6 luni, cu respectarea termenelor prevăzute în declarația de asigurare sau în contractul de asigurare.

Articolul 29.

„Neafectarea plății drepturilor cuvenite asiguraților” (în vigoare până la 01.01.2017)

Nedepunerea contribuției de asigurări sociale de către angajator nu afectează plata drepturilor cuvenite asiguraților.

Articolul 37.

„Perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare”

În sistemul public se asimilează stagiului de cotizare perioadele necontributive menționate la art. 5 alin. (2) al Legii privind sistemul public de pensii.

4. Legea nr.121 privind asigurarea egalității, adoptată la 25.05.2012, publicată în M.O. nr. 103 din 29.05.2012, intrată în vigoare la 01.01.2013.

Articolul 1

”Scopul legii și domeniul de aplicare”

(1) Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dezabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

Articolul 2

”Noțiuni generale”

”În sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații: *discriminare* - orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse;

discriminare directă - tratarea unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile prohibitive în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altei persoane într-o situație comparabilă.”

Articolul 3

”Subiecții domeniului discriminării”

„Subiecți în domeniul discriminării sînt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat.”

Articolul 6

„Interzicerea discriminării”

”Orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației.”

Articolul 17

”Răspunderea pentru faptele de discriminare”

”Faptele de discriminare sînt pasibile de răspundere disciplinară, civilă, contravențională și penală, conform legislației în vigoare.”

Articolul 18

”Dreptul la protecție a victimei discriminării”

(1) Orice persoană care se consideră victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acțiune în instanța de judecată și să solicite:

- a) stabilirea faptului încălcării drepturilor sale;
- b) interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale;
- c) restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor sale;
- d) repararea prejudiciului material și moral ce i-a fost cauzat, precum și recuperarea cheltuielilor de judecată;
- e) declararea nulității actului care a condus la discriminarea sa.

Articolul 19

”Sarcina probațiunii”

(1) Persoana care înaintează o acțiune în instanța de judecată trebuie să prezinte fapte care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare.

(2) Sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare revine pîrîtului, cu excepția faptelor ce atrag răspundere penală.

5. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIM din 24 iulie 1997).

Articolul 1

”Obligația de a respecta drepturile omului”

”Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.”

Articolul 14

”Interzicerea discriminării”

”Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

6. Declarația Universală a Drepturilor Omului (adoptată la 10 decembrie 1948, la New York și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990).

Articolul 1

”Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sînt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unii față de altele în spiritul fraternității.”

Articolul 2

”1. Fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere, de naștere sau decurgând din orice altă situație. [...]”

Articolul 7

”Toți oamenii sînt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egală protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o asemenea discriminare.”

Articolul 8

„Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sînt recunoscute prin constituție sau lege.”

7. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. (ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990 prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII).

Articolul 2

„1. Statele părți la prezentul pact se angajează să respecte și să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor și țin de competența lor drepturile recunoscute în prezentul pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, sex, limba, religie, opinie politica sau orice alta opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiata pe orice alta împrejurare.

2. Statele părți la prezentul pact se angajează ca potrivit cu procedura lor constituțională și cu dispozițiile prezentului pact să acționeze spre a da posibilitatea adoptării unor măsuri legislative sau a altora, apte pentru traducerea în viața a drepturilor recunoscute în prezentul pact care nu ar fi încă în vigoare.

3. Statele părți la prezentul pact se angajează:

a) să garanteze ca orice persoană ale cărei drepturi sau libertăți recunoscute în prezentul pact au fost violate va dispune de o cale de recurs efectivă, chiar atunci când încălcarea a fost comisă de persoane acționând în exercițiul funcțiilor lor oficiale;

b) să garanteze ca autoritatea competentă, judiciară, administrativă ori legislativă, sau orice alta autoritate competentă potrivit legislației statului, va hotărî asupra drepturilor persoanei care folosește calea de recurs, și să dezvolte posibilitățile de recurs jurisdicțional;

c) să garanteze ca autoritățile competente vor da urmare oricărui recurs care a fost recunoscut ca justificat.”

**2. ARGUMENTELE ÎN SUSȚINEREA NECONSTITUȚIONALITĂȚII ART.15¹
ALIN.(2) al LEGII NR.156 din 14.10.1998 ÎN PARTEA ÎN CARE NU SE INCLUD
ÎN STAGIU DE COTIZARE PERIOADELE INDICATE ÎN ART.5 ALIN. (2) LIT. a¹)
AL LEGII NR.156 DIN 14.10.1998.**

25. După cum s-a invocat mai sus, potrivit art.15¹ alin.(1) al Legii nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, persoana care a realizat stagiul complet de cotizare de 33 ani, poate solicita stabilirea anticipată a pensiei pentru limită de vârstă cu cel mult trei ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și femei.

26. Problema discriminării apare în aliniatul 2 al articolului sus menționat, din care rezultă că în stagiul de cotizare nu se include perioada în care persoanele au deținut funcții cu statut special din cadrul Poliției și Forțelor Armate.
27. Aparent elementul discriminatoriu nu se evidențiază, deoarece argumentul prin care se încearcă justificarea admiterii discriminării este faptul că pentru aceste perioade nu s-au efectuat cotizațiile sociale, în baza cărora se stabilesc și achită riscurile asigurate, în speță, pensiile, însă, în esență, se face discriminare dintre persoanele care au activat în aceste servicii și prezintă o vechime de muncă mixtă cu cei care au muncit doar în funcții civile.
28. Primele contraziceri apar chiar în conținutul Legii nr.156 din 14.10.1998, la art.5 alin.(2), din care rezultă că perioadele de satisfacere a serviciului în cadrul Poliției și a Forțelor Armate sunt asimilate stagiului de cotizare, adică sunt egale.
29. Prin urmare, persoanele care au deținut funcții în Poliție sau Forțele Armate, dar care nu au întrunit condițiile de a beneficia de pensie în baza Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, pot beneficia de pensie pe limită de vârstă, conform Legii nr.156 din 14.10.1998, calculându-se perioadele respective în acest sens, în modul corespunzător, dar nu se vor lua în considerație aceste perioade pentru stabilirea pensiei anticipate.
30. Adică, deși perioada de serviciu din cadrul Poliției sau Forțele Armate este egalată prin lege cu stagiul de cotizare și dacă nu sunt întrunite condițiile de stabilire a pensiei speciale, în acest temei se va stabili pensia pe limită de vârstă, însă pensia anticipată nu se poate stabili din motive nejustificative.
31. Această idee se conturează în art.15 alin.(4), unde se indică că la data îndeplinirii cumulative a condițiilor pentru acordarea pensiilor pentru limită de vârstă prevăzute la art. 15 alin. (1) se acordă, la cerere, pensie pentru limită de vârstă prin adăugarea perioadelor necontributive asimilate și a celor contributive.
32. În pofida faptului că legislatorul asimilează perioada serviciului din cadrul Poliției sau Forțele Armate cu o perioadă contributivă și în acest temei acordă dreptul la pensie pe limita de vârstă, face diferențiere la acordarea dreptului la pensie anticipată.
33. Dar elementul discriminatoriu nu rezultă din contradicțiile de lege invocate mai sus, ci din alte circumstanțe ce urmează să le expunem.
34. După cum am indicat mai sus, justificarea tratamentului discriminatoriu se face în temeiul faptului că în perioada de serviciu din cadrul Poliției sau Forțelor Armate nu au fost reținute cotizații, iar în replică apare întrebarea cum se explică faptul că totuși perioada de serviciu din cadrul Poliției sau Forțelor Armate este asimilată perioadei de cotizare și se include în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei pe limită de vârstă.
35. În altă ordine de idei, menționăm că, în temeiul art.20 al Legea nr. 489 din 08.07.1999, calculul și plata lunară a contribuției de asigurări sociale datorate de asigurații angajați cu contract individual de muncă și de angajatorul acestora este pusă pe seama angajatorului.
36. Din aceste considerente, în art.29 al Legea nr. 489 din 08.07.1999 (în vigoare până la 01.01.2017), s-a indicat că nedepunerea contribuției de asigurări sociale de către angajator nu afectează plata drepturilor cuvenite asiguraților.
37. Ținând cont de faptul că polițiștii erau angajați în bază de contract individual de muncă, precum și militarii pe bază de contract, faptul nedepunerii contribuțiilor de asigurări sociale de către angajatori, nu poate duce la suprimarea drepturilor salariaților.
38. De fapt, nedepunerea contribuțiilor de asigurări sociale de către angajatori nu s-a datorat neglijenței acestora, ci a faptului că salariații respectivi, în virtutea funcțiilor deținute, erau asigurați prin efectul legii în bugetul asigurării sociale de stat, așa cum prevede art.4 alin.(1) și (1¹) al Legea nr. 489 din 08.07.1999.
39. Astfel, raționamentul echivalării perioadelor de serviciu în poliției și a Forțelor Armate a fost și acela că acești salariați au fost asigurați în bugetul asigurării sociale prin efectul legii.

40. Pe de altă parte, nu putem nega faptul că polițiștii și militarii aveau și au statut special, activitatea cărora era reglementată prin legi speciale, viața și sănătatea cărora era garantată de stat, din Bugetul de Stat.
41. Atragem atenția că, potrivit art.4 al Legii nr.156 din 14.10.1998, cu titlu de surse pentru plata pensiilor constituie atât contribuțiile de asigurări sociale de stat, cât și transferurile de la bugetul de stat sau alte venituri.
42. În continuare ideii de mai sus, menționăm că angajatorii polițiștilor și a militarilor nu efectuau reținerile sociale în virtutea faptului că aceștia erau asigurați obligatoriu în bugetul de stat, iar acest fapt se garanta de Stat și făcea parte din pachetul social cu titlu de stimulare pentru serviciul specific pe care îl desfășoară aceștia.
43. În acest context, în măsura în care se limitează dreptul la pensie anticipată, fără a putea fi reținut argumentul nedepunerii contribuției sociale, lipsește acel „obiectiv legitim”, acea „utilitate publică”.
44. Mai mult ca atât, considerăm că salariații care au deținut funcții cu statut special și s-au bucurat de un pachet social diferențiat, acel de „asigurat obligatoriu în bugetul de stat” nu poate fi dezavantajat atunci când se pune problema acordării pensiei anticipate.
45. Dar și mai important este faptul că anume aceste categorii de persoane, aflându-se în funcții cu statut special, în virtutea specificului serviciului în condiții de risc și intensitate, întrunind condițiile prevăzute de lege, sunt facilitați să primească pensia cu limită de vârstă mai redusă.
46. Astfel, nu este justificat ca salariații cu un stagiul mixt să fie dezavantajați cel puțin în raport cu salariații cu un stagiul de serviciu civil.
47. Prin urmare, prevederile art.15¹ alin.(2) al Legii nr.156 din 14.10.1998, contravin art.8, 16, 46, 47 ale Constituției RM, deoarece se încalcă dreptul la pensie anticipată, care se tratează de către CtEDO ca fiind un bun, care este protejat inclusiv de actele internaționale, pe care Republica Moldova s-a angajat să le respecte, prin ce fapt se duce la lipsa unui trai decent sau bunăstarea titularului dreptului, prin discriminare în raport cu alți salariați, ce primesc, în temeiul legii, un tratament diferențiat, fără a exista un temei justificativ.

V. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORULUI SESIZĂRII

48. În baza argumentelor expuse, solicităm Înaltei Curți recunoașterea neconstituționalității sintagmei „art. 5 alin. (2)” din art.15¹ alin.(2) al Legii nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, în partea ce se referă la art. 5 alin. (2) lit. a¹) al Legii nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii și anume că nu se iau în calcul perioadele de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, la calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vârstă.

VI. DOCUMENTE ANEXATE

Toate actele ce confirmă cele indicate în această sesizare sunt atașate la materialele dosarului examinat la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, inclusiv împuternicirile reprezentantului.

VII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că declarațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

01.11.2017

BOTNARIUC ION

